

۲۰۳۳۲۸۹

اصول طراحی مدرسه خلاق

میرزا پرور گزاده

کارشناسی ارشد معماری دانشگاه آزاد شاهرود

www.ketab.ir

سرشناسه	: بزرگزاده، مرجان، ۱۳۷۱-
عنوان و نام پدیدآور	: اصول طراحی مدرسه خلاق / مرجان بزرگزاده.
مشخصات نشر	: تهران: موسسه آموزشی تالیفی ارشدان، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۱۹۶ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۹۹۵-۶۳۰-۲
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: ساختمان های مدارس -- طرح و ساختمان
موضوع	: School buildings -- Design and construction
موضوع	: معماری در آموزش و پرورش
موضوع	: Architecture in education
رده - ی ک. ر. ه	: الف ب/۵ LB۲۲۰۵ ۱۳۹۸
رده بندی دیویی	: ۳۷۳/۱۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۶۷۲۲۹۰

مؤسسه آموزشی تألیف ارشدان

اصول طراحی مدرسه خلاق

مرجان بزرگزاده

آموزشی تالیفی ارشدان

اول

اول ۱۳۹۸

مرجان بزرگزاده

مرجان بزرگزاده

۹۷۸-۶۰۰-۹۹۵-۶۳۰-۲

۱۰۰۰

www.arshadan.com

www.arshadan.net

۰۲۱۴۷۶۲۵۵

۵۲۰۰۰ تومان

■ نام کتاب:

■ تألیف:

■ ناشر:

■ ویرایش:

■ نوبت چاپ:

■ حروفچینی و صفحه آرایی:

■ طراح و گرافیکست:

■ شابک:

■ شمارگان:

■ مرکز خرید آنلاین:

■ مرکز پخش و توزیع:

■ قیمت:

فهرست مطالب

<u>عنوان</u>	<u>صفحه</u>
مقدمه	۱
فصل اول : سیر تحول تاریخی مدارس	۴
مدارس	۴
مدارس راج	۴
پیشینه مدارس ایران	۵
پیش از اسلام	۶
ابتدای دوران اسلامی (درون رایه و میانه اسلام: از سلجوقیان تا تیموریان)	۹
سیر تحول کالبدی	۹
دوره ساسانیان (۶۳۷-۲۶۶ میلادی)	۱۰
دوره سلجوقیان (۱۱۸۸-۱۰۳۰ میلادی)	۱۱
روش تدریس چیدمان حلقه	۱۳
دوره صفویان (۱۷۲۲-۱۵۰۱)	۱۶
سازمان دهی آموزش	۲۰
دوران معاصر	۲۰
مدارس جدید در عصر قاجار	۳۰
فصل دوم : مبانی نظری معماری محیط آموزشی	۳۶
تعریف فضا	۳۶
شکل کلی فضای معماری	۳۶
محیط آموزشی	۳۷
قابلیت های محیط آموزشی	۳۷

۳۹		ساختن فضای آموزشی با عملکرد بالا
۳۹		فضایی منطبق با شرایط جسمی و روانی
۴۰		ایجاد حس کنجکاوی و خلاقیت
۴۰		ایجاد فضایی مطلوب و منطبق با شرایط جسمی و روانی دانش آموزان
۴۱		رعایت عوامل زیباشناسی
۴۲		همسازی با اقلیم
۴۲		مدرسه معاصر محور
۴۲		مفهوم دیوار
۴۳		مدارس باز
۴۳		مدارس بدون دیوار
۴۴		ارزیابی مدارس باز و بدون دیوار
۴۶		شاخصه مدرسه بدون مرز در یک نمونه
۴۵		شاخصه های مدرسه بدون مرز در مدارس بنی ایران
۴۶		پویایی، حلقه ی گمشده فضاهای آموزشی
۴۷		معماری و فضای آموزشی
۴۹		پویایی، تعاریف و مفاهیم
۵۰		پویایی، در فضاهای آموزشی سنتی
۵۱		پویایی در نظام آموزشی معاصر
۵۲		راهکارهای کالبدی برای تحقق طرح مدرسه پویا
۵۵		ارائه آموزش های غیر مستقیم و گروهی با ایجاد کارگاه های جنبی
۵۶		فرهنگ
۵۶		تعاریف فرهنگ
۵۹		تأثیر فرهنگ در طراحی محیط های آموزشی

فرهنگ مدرسه.....	۵۹
وظایف مدرسه در مقابل فرهنگ.....	۶۰
مدرسه سازی و بحران هویت.....	۶۰
معماری و مدرسه.....	۶۲
کلاس های آموزشی آینده.....	۶۳
فصل سوم : تعریف خلاقیت فرآیند و نظریه ها	۶۵
معنا و مفهوم خلاقیت.....	۶۵
تعریف خلاقیت.....	۶۹
فرآیند خلاقیت.....	۷۳
مراحل والاس.....	۷۶
نظریه های خلاقیت.....	۸۰
نظریه تداعی گرایي.....	۸۳
نظریه گشتالت.....	۸۴
نظریه روانکاوی.....	۸۴
نظریه رشد روانی - اجتماعی - اریک اریکسون.....	۸۶
تعامل فرد - زمینه - حوزه.....	۸۸
خلاقیت در موج سوم.....	۸۹
تفاوت خلاقیت با نوآوری.....	۹۰
تخیل و خلاقیت.....	۹۲
تخیل بستر خلاقیت.....	۹۲
نقش فضا در تربیت تخیل.....	۹۴
تاثیرات فرهنگ و محیط بر خلاقیت.....	۹۵
تفکر خلاق.....	۹۹

- حل تعارض با تفکر خلاق..... ۱۰۰
- زمینه های پرورش تفکر خلاق..... ۱۰۱
- تجارب یادگیری..... ۱۰۲
- اصول ساختن گرایی درباره ی یادگیری..... ۱۰۳
- نقش فضای فیزیکی در تربیت حواس..... ۱۰۴
- بازی فرصتی مناسب برای یادگیری..... ۱۰۶
- یادگیری لذت بخش..... ۱۰۷
- ادغام برنامه ی آموزشی از طریق فضای سبز در مدرسه ی خلاق..... ۱۰۹
- محیط و برنامه ی درسی..... ۱۱۰
- ارتقای موضوعات برنامه ی آموزشی..... ۱۱۰
- بررسی ساختار آموزشی و تدریس..... ۱۱۲
- پویایی و تحرک فیزیکی و خلاقیت..... ۱۱۳
- ویژگی قدردانی و تحسین در ایام خاص..... ۱۱۵
- تغییر جو یادگیری در مدرسه..... ۱۱۷
- افزایش شناخت و تعمق در دانش آموزان..... ۱۱۸
- فصل چهارم: استانداردها و ضوابط طراحی مدرسه و فضای آموزشی..... ۱۱۹
- بخش اول: معیارها جهت مکانیابی زمین مورد نیاز جهت احداث..... ۱۱۹
- مکان یابی سایت..... ۱۱۹
- کاربری فضاهای آموزشی و عوامل موثر در مکان یابی آنها..... ۱۲۰
- آلودگی محیط زیست..... ۱۲۱
- آلودگی صوتی..... ۱۲۱
- اطلاعات موجود در زمینه مکانیابی مدرسه..... ۱۲۳
- عرصه ها و حریم ها و سایر همجواری ها..... ۱۲۴

ظرفیت.....	۱۲۵
دسترسی پیاده.....	۱۲۵
بخش دوم: ضوابط طراحی فضاهای آموزشی.....	۱۲۶
اندازه مدرسه.....	۱۲۶
روش های نوین در طراحی مدارس و فضاهای آموزشی.....	۱۲۶
شرایط ایجاد و طراحی فضاهای آموزشی.....	۱۲۷
همساز با اقلیم منطقه.....	۱۲۸
اصول طراحی فضای کالبدی مدرسه در رابطه با سیما و بافت شهری.....	۱۲۹
شیوه های امنیتی سازه های شکیلی توده ساختمان در مدارس.....	۱۳۰
اصول سازماندهی فضای داخلی در مدارس.....	۱۳۰
عوامل آسیب زا در ساختمان مدارس.....	۱۳۱
ضوابط فضاهای آموزشی.....	۱۳۱
فضاهای ارتباطی افقی (راهروها).....	۱۳۳
فضاهای ارتباط عمودی.....	۱۳۳
پلکان ها.....	۱۳۳
ضوابط طراحی پلکان مدارس و فضاهای آموزشی.....	۱۳۴
آسانسورها.....	۱۳۵
فضای انتظار.....	۱۳۶
آسانسور حمل بار.....	۱۳۶
استاندارد های طراحی میز و نیمکت مدارس.....	۱۴۰
ابعاد میز و نیمکت در مدارس.....	۱۴۱
ابعاد میز و صندلی در مدرسه.....	۱۴۱
ابعاد میز و نیمکت دونفره در مدارس.....	۱۴۲

۱۴۲.....	ابعاد چهارپایه در مدارس
۱۴۲.....	ابعاد صندلی دسته دار در مدارس
۱۴۳.....	ابعاد میز تحریر در مدارس
۱۴۳.....	ابعاد صندلی های میز تحریر در مدارس
۱۴۴.....	ابعاد میز نقشه کشی در مدارس
۱۴۵.....	ابعاد میز کامپیوتر در مدارس
۱۴۶.....	ابعاد قفسه کتاب در مدارس
۱۴۸.....	حداقل نواحی و ابعاد تجهیزات (میز و صندلی) در مدارس
۱۵۳.....	آکوستیک
۱۵۳.....	مسائل آکوستیکی
۱۵۴.....	پوشش کف
۱۵۵.....	سرویس های بهداشتی
۱۵۶.....	ضوابط محوطه سازی
۱۵۶.....	شیب گذرگاه ها
۱۵۷.....	بررسی فضاهای مورد نیاز در مقیاس کل مجموعه
۱۵۷.....	کتابخانه
۱۵۷.....	پارکینگ
۱۵۷.....	سالن های ورزشی سرپوشیده
۱۵۸.....	روشنایی، گرمایش و تهویه
۱۵۹.....	بخش سوم: ضوابط آتش نشانی
۱۶۰.....	محافظت در برابر حریق
۱۶۰.....	حفاظت مسیر های قائم در برابر حریق
۱۶۰.....	ضوابط مربوط به دسترسی های خروجی

۱۶۱.....	ضوابط مربوط به مسیر خروج و دستگاه پله اضطراری.....
۱۶۳.....	ضوابط مربوط به سیستم اعلام کننده حریق.....
۱۶۳.....	تجهیزات آتش نشانی در مدارس.....
۱۶۴.....	تمهیدات زلزله.....
۱۶۶.....	سبک سازی.....
۱۶۶.....	شکل پذیری.....
۱۶۸.....	بخش چهارم: معرفی تاسیسات و تجهیزات.....
۱۶۸.....	تاسیسات.....
۱۶۹.....	تاسیسات مکانیکی.....
۱۶۹.....	تاسیسات تهویه مطبوع.....
۱۶۹.....	تاسیسات سرمایشی.....
۱۷۰.....	شرایط هوای داخل ساختمان.....
۱۷۱.....	جابه جایی هوا (تهویه ساختمان).....
۱۷۱.....	بررسی فنی سیستم های تهویه مطبوع.....
۱۷۲.....	تاسیسات بهداشتی.....
۱۷۲.....	لوله کشی.....
۱۷۳.....	دفع فاضلاب.....
۱۷۳.....	جانمایی سرویس های بهداشتی.....
۱۷۴.....	تاسیسات الکترونیکی.....
۱۷۵.....	سیستم روشنایی.....
۱۷۶.....	موتورخانه.....
۱۷۶.....	طبقه بندی تجهیزات مجتمع های آموزشی سرمایه ای براساس حوزه کاربرد.....
۱۷۸.....	منابع و مآخذ.....

مقدمه

در دنیای امروزی به منظور همگام شدن با تغییرات روز افزون و تطبیق سازمان با نوآوری های جدید، دیگر نمی توان به اطلاعات کهنه گذشته و شیوه ها و روش های نامنظم قبلی اکتفاء نمود. محیط متغیر امروزی یک برنامه ریزی منظم و بکارگیری شیوه های متنوع را برای بازسازی سازمانی، می طلبد. ادبیات جدید سازمانی با اشاره به اصطلاحاتی از قبیل: مدیریت کیفیت جامع، یادگیری سازمانی، مهندسی مجدد سازمان، سازمان های یادگیرنده و مدیریت دانش و... به دنبال ایجاد چارچوب نظری به منظور سازگار نمودن سازمان با محیط بیرونی آن می باشد. اگر بخواهیم سیر تاریخی این اصطلاحات را دنبال نماییم در دسته بندی که از سوی صاحب نظران ارائه گردیده است، دهه ۱۹۸۰ را دهه جنبش کیفیت (تاکید بر اینکه برای دستیابی به کیفیت بهتر، همه کارکنان باید از قدرت فکری خود استفاده کنند)، دهه ۱۹۹۰ را دهه مهندسی مجدد (استفاده از فناوری برای بهبود فرایندهای کسب و کار و کاهش هزینه) و دهه ۲۰۰۰ را دهه مدیریت دانش لقب گرفته اند. با توجه به مطالب بیان شده، مدیریت دانش جدیدترین مفهوم در سازمان های کنونی می باشد. از آنجایی که به منظور اجرایی شدن تغییرات، اصطلاحات باید از اساسی ترین و حساس ترین فرایندهای سازمانی صورت پذیرد. به کارگیری مدیریت دانش در آموزش و پرورش به طور عام و در مدارس به طور خاص از اهمیت بالایی برخوردار است. نیاز و فرصت های برای مدیریت دانش در آموزش همانند این نیازها در سامان های تجاری می باشد.

امروزه باید نخستین تغییرات در سیستم های آموزش و پرورش رخ دهد تا در آینده شاهد نتیجه این تغییرات در نوآوری های سازمانی باشیم.

رشد و توسعه خلاقیت وابسته به عوامل مختلف فردی و اجتماعی مانند هوش، خانواده، ویژگی های شخصیتی و غیره و غلبه بر موانع مختلف فردی و اجتماعی مانند ترس از شکست، قوانین محدود کننده و غیره است. هر چند توانایی تفکر خلاق به طور بالقوه و به نحوه نگرش در انسان به ودیعه نهاده شده است، اما ظهور آن مستلزم پرورش آن است. تورنر معتقد است که انسان برای بقا نیازمند است که قدرت خلاق دانش آموزان را توسعه دهد و بر دایره قرار دهد. خلاقیت بشر مهم ترین اسلحه اوست و با آن می تواند فشارهای روحی ناشی از زندگی روزانه و ناشی از امور فوق العاده را از بین ببرد. بر این اساس برنامه های متعددی تحت عنوان فنون آموزش خلاقیت تدوین شده است و هر روز بر تعداد آنها افزوده می گردد.

مدرسه همواره کانون تحولات فرهنگی و اجتماعی بود، است و همواره تحولات مهمی در فعالیت، حیات، پویایی علمی جامعه رخ داده است. در مسیر طراحی مدارس جهان در قرن اخیر همواره شاهد تحول و دگرگونی از مدارس منظم کلاسیک و معلم محور به سوی مدارس پویا و اجتماعی و دانش آموز محور بوده ایم، اما با نگرش می رسد آن چه در کشور ما رخ داده است اگر چه نسبت به سال های پیش آن رشد به سزایی داشته، اما تاکید بیشتر بر جنبه های کمی از جمله پرورش خلاقیت بوده است.

به نظر می رسد طرح غالب مدارس رایج امروزی در ایران بدون در نظر گرفتن تفاوت ها و تمایزات روحی و روانی دانش آموزان در مقاطع و مناطق مختلف بیشتر بر نظم خشک

کلاسیک، شکل ثابت صف های طویل و همسان، کلاس هایی با مبلمان و شکل یکنواخت به عنوان محفظه ای برای حفظ و کنترل دانش آموزان و فعالیت های جمعی در فضای بیرون کلاس ، دیوارهای مقتدرانه که مدرسه را از دنیای آزاد بیرون جدا کرده اند، تأکید دارند. این عوامل سبب ایجاد حس ترس، گریز و نفرت در دانش آموزان نسبت به مدرسه می شود.

www.ketab.ir